

Na savjetovanju su se pokušale utvrditi prednosti i nedostaci određenih modela objavljivanja, tj. razlike i sličnosti u povijesti časopisa, izdavačima (arhiv, stručne skupine), ciljnim skupinama (arhivisti, korisnici, javnost zainteresirana za povijesne i kulturne teme), oblicima i svrsi objavljivanja (papir, online-izdanja, članci, izvješća, vijesti), sadržaju (arhivske, povijesne teme), visini naklade, modelima financiranja (samofinanciranje, oglasi), načinima prodaje (pretplata, knjižare), te namjeni (cijelo njemačko govorno područje, pojedine regije).

Posljednji, **četvrti broj u 2008. godini** posvećen je povijesti arhivskih institucija. Wilfried Reininghaus smatra da su arhivi kao sjećanje društva dužni istraživati, sakupljati, vrednovati i sređivati gradivo o vlastitoj povijesti te ga učiniti dostupnim za korištenje, ali ističe da to nikada ne čine sustavno, već se uvijek radi o slučajnostima i prigodama. U okviru priloga istraživanja arhivske djelatnosti u razdoblju nacionalsocijalizma, povijest vojnog arhiva u Potsdamu obradio je Sven Uwe Devantier, a djelovanje njemačkih arhivista na području Protektorata Češke i Moravske 1939-1945. Stefan Lehr. O aktivnostima Povijesnog arhiva grada Kölna povodom njegove 150. godišnjice pišu Letha Böhringer, Bettina Schmidt-Czaia i Clauda Tiggemann-Klein, a o dugogodišnjem djelatniku arhiva u Detmoldu Johannu Ludwigu Knochu, u okviru prikaza cjelokupne djelatnosti Gradskog arhiva u Detmoldu s metodološko-povijesnog stajališta, piše Wolfgang Bender.

U **prvom broju časopisa u 2009. godini** središnja je tema audiovizualno arhivsko gradivo koje za sobom povlači određena očekivanja korisnika, a u arhivima ispunjavanje određenih stručnih zahtjeva u odnosu na postupak njegove obrade, pohrane i zaštite. Savezni arhiv Njemačke jedan je od rijetkih koji u okviru vlastitog Filmskog arhiva raspoložuje mogućnostima pohrane i čuvanja audiovizualnoga gradiva o čemu piše Egbert Koppe. Simone Görl predstavlja projekt digitalizacije WAAGE-propagandnih filmova i razmatra načine njihovog korištenja. Reiner Ziegler piše o zbirci filmova Zemaljskog arhiva Baden-Württemberga, s posebnim osvrtom na privatne filmove.

Hans Jürgen Klegraf i Peter Crämer izvješćuju o audiovizualnoj zbirci u online-pregledu fondova Arhiva za Kršćansko-demokratsku politiku, a Michael Krischak o projektu digitalizacije magnetofonskih vrpce u Gradskom arhivu u Bergisch Gladbachu.

Danijela Marjanić

Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs, 52(2007)

Časopis objavljuje deset radova u kojima se razmatraju najrazličitije povijesne teme od ranog 16. st. do kraja 19. st. Izuzetak je jedino članak Rudolfa Agstnera o povijesti djelovanja diplomatskih i konzularnih predstavništava Austro-

Ugarske Monarhije te Republike Austrije na području Meksika i Gvatemale od 1901. pa sve do danas. Thea Lindquist na primjeru Clemensa von Radolta (1593-1670), pripadnika ugledne katoličke građanske obitelji iz Beča kojem su, nakon završenog Pravnog fakulteta i rada na Sveučilištu, bile otvorene sve mogućnosti napredovanja u državnoj službi i koji nakon dugogodišnjeg rada u Dvorskoj komori postaje njezinim ravnateljem, daje povijesnu mikroanalizu političkog, socijalnog i kulturnog života Habsburške Monarhije u 17. st. Robert Rebitsch piše o vojnom porazu cara Ferdinanda III. iz razdoblja Tridesetogodišnjeg rata (pohod na vojvodstvo Holstein 1644. protiv Šveđana), a Christine Schneider o molbama i procesima redovnica prisiljenih od strane njihovih obitelji na odlazak u samostane, u kojima su od nadležnih biskupa tražile da ih razriješe njihovih zavjeta (predmetni spisi čuvaju se u Općem upravnom arhivu u Beču (*Allgemeines Verwaltungsarchiv in Wien*). Mario Döberl predstavlja sustav nabavke i održavanja kočija bečkog carskog dvora u prvoj polovici 19. st., tj. razmatranje izbora između povjeravanja poslova građanskim majstorima ili ustrojavanja zasebne dvorske službe zbog racionalizacije troškova. Anatol Schmied-Kowarzik osvrće se na pregovore o financijskoj nagodbi između Austrije i Ugarske 1878. sa stajališta njihovih različitih gospodarskih interesa i velikog državnog duga. Marvin Benjamin Fried analizira djelovanje vojskovođe i zapovjednika glavnog stožera austrougarske vojske uoči Prvog svjetskog rata Conrada von Hötzendorfa. Ernst Rutkowski daje transkripciju pisama prestolonasljednika nadvojvode Franza Ferdinanda upućenih grofici Marii von Thun und Hohenstein (sestri njegove buduće supruge), u kojima zbog svoje društvene funkcije povijesno zanimljiva osoba otkriva svoj karakter, ali i kontekst društvene okoline i događanja u kojima djeluje. Pisma (njih 80) čuvaju se u Češkom državnom arhivu, u odjelu Děčín u fondu Arhiv grofa Jaroslava von Thuna und Hohensteina, sig. A 3 XXVII/12 a. Anuschka Tischer izvješćuje o fondu obitelji Bellegarde u Povijesnom državnom arhivu Letonije u Rigi kao izvoru za povijest savojsko-austrijske plemićke obitelji, ali i političke, gospodarske i kulturne povijesti područja na kojem je boravila i djelovala od 15. do 20. st. U posljednjem članku Kurt Scharr donosi popis fondova koji se odnose na razdoblje vladavine Habsburške/Austro-Ugarske Monarhije u Bukovini i Galiciji (1775-1918) na temelju istraživanja provedenih u arhivima u Lwivu (Lemberg) i Tscherniwzu (Czernowitz) 2002-2006.

Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs, Sonderband 10(2008)

Markus Milewski - Izbor poljskog kralja 1697.

Činjenica da je 1697. godine August Jaki, njemački izborni knez i vladar protestantske Saske, izabran na prijestolje katoličke Poljske, u cijeloj je Europi smatrana političkom senzacijom te je izazvala živu publicističku i znanstvenu djelatnost suvremenika. Ali, posljedica toga što se većina rasprava temeljila isključivo na izvorima francuske diplomacije u svrhu opravdanja poraza francuske

politike u Poljskoj, bilo je širenje jednostranog prikaza izbora kao rezultata nedostatne političke odgovornosti, nestalnosti i pohlepe poljskog plemstva. Predstavljeni rad, koji je kao doktorska disertacija obranjen 2006. na Filozofskom fakultetu vestfalskog Wilhelmovog sveučilišta u Münsteru, ispravlja postojeću sliku i daje poticaj za još dublju znanstvenu analizu izbora 1697, koji su, usprkos svim problemima, naznačili početak pomirljivog dijela njemačko-poljske povijesti. U središtu je istraživanja bilo određivanje utjecaja bečke diplomacije u Poljskoj u odnosu na francusku, tj. politički sukob dvije moćne države, a koje je pokazalo da intenzitet austrijske diplomatske aktivnosti nije zaostajao za francuskom. U ovom je slučaju konačno, uz francuske izvore, korištena i dokumentacija nastala djelovanjem austrijskih (u drugom je dijelu knjige transkribiran dio izvješća austrijskog poslanika u Varšavi upućenih u Beč), brandenburških i švedskih poslanika u Varšavi, ali i poljskog plemstva i njegovih zemaljskih sabora. Osim toga, istraženo je i gradivo čeških državnih arhiva i Bavarskog glavnog državnog arhiva.

Danijela Marjanić

Arhivi, Glasilo Arhivskega društva in arhivov Slovenije, 31, 1-2(2008)

Nastavljajući ustaljen obrazac, *Arhivi* i u dva broja koja prikazujemo donose članke i priloge podijeljene u nekoliko poglavlja: *Članci i rasprave, Iz prakse za praksu, Iz arhivskih fondova i zbirki, O radu arhiva i skupovima, Ocjene i izvješća o publikacijama i izložbama.*

Poglavlje *Članci i rasprave* u **broju 1 iz 2008.** donosi dva rada. Prvi od njih pod naslovom *Arhivi in njihova vloga v sodobni družbi (Arhivi i njihova uloga u suvremenom društvu)*, Mateje Jeraj, govori o ulozi arhiva u suvremenom društvu koja bi morala biti prilagođena njihovim zadaćama i ovlastima, što u praksi često nije slučaj. Autorica naglašava, da usprkos povećanju utjecaja i važnosti arhiva i arhivske službe u Europi, ali i drugim dijelovima svijeta, arhivi i arhivska struka i dalje nisu u potpunosti zadovoljavajuće vrednovani niti od države, niti od društva u cjelini. Kako bi se to promijenilo, smatra Jeraj, arhivisti i arhivska služba moraju svojim djelovanjem zavrijediti poštovanje i povjerenje javnosti. U takvim će uvjetima, ponajprije zahvaljujući boljem poznavanju važnosti rada arhivista, biti i umanjena mogućnost korištenja arhiva u interesu vladajuće politike. Sljedeći članak *Nove poti arhivistike v 21. stoletju (Novi putevi arhivistike u 21. stoljeću)* Jelke Melik, govori o problemima s kojima se susretala arhivistika od vremena pružanja pomoći u upravno-pravnim poslovima, preko uloge pomoćne povijesne znanosti do konačnog oblikovanja u samostalnu znanstvenu disciplinu uvrštenu među povijesne, pravne, upravne i informacijske znanosti. Prema mišljenju autorice, ona je složena i izrazito interdisciplinarna znanost, kojoj su za opstanak potrebna nova nastojanja, stalna provjeravanja starih obrazaca, pravila i metoda te